

Istarska Rijec

Prvi svakog četvrtka naveče. Svakog drugog četvrtka donata. Istarski prijedlog, Mladost...

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku istarskog naroda.

„Stogom rastu male stvari, a nesloga sve pokrvari“ — Narodna poslovice.

Oglasi stoje 4 lira

Na svakih desetina rubla u... (text about advertising rates)

TABELARI

Ovih dana navršilo se upravo četrdeset godina, što se na Kastavštini odigrala jedna vrlo zalezna igra.

I te tablice s napomenutim napisom bile su izvještene negdje početkom godine 1885. Kastavština je već do tada bila dala našemu narodu u Istri nekoliko muževa, koji su stajali u prvom narodnim redovima.

Najprije su u narod širili glasine, da su kastavski prvaci prodali Kastavštinu hrvatskoj Vojnoj Granici, (koja je već u ono vrijeme bila ukinuta) za 500 tisuća forinti.

— Pogledajte ove tablice? Što je na njima napisano? Neki bi pročitali: «U pograničnom kotaru...» a oni agitatori skočili bi kao pomamni: «Pa zar vam nije jasno, da su vas prodali Vojničkoj Krajini...»

Našlo se u narodu nekoliko neukih nesretnika, koji su toj grdnj izmislihotni povjerovali i od toga nastala u narodu prava pobuna. Razdrzana narod počeo da se grozi činovnicima na općini, svećenstvu, učiteljstvu — uopće svim našim vidljivijim narodnim ljudima.

Nemiri su trajali i tršćanske zvone, a po njima i neke njemačke, pisale su o tim njima i neke njemačke, pisale su o tim njima i neke njemačke, pisale su o tim njima i neke njemačke...

A kako se pri tom držala vlast, koja je bila dala nalog, da se one tablice izvjesi? Bacila je kamen i ostavila Kastavce bez obrane i zaštite i pustila, da se buna u narodu nesmetano dalje širi.

Kastavcima, koji su umjeli da prokose ne samo Italijanima u Poreču, već i Nijemcima u Beču. Kad je ono tršćanski narod pod neposredno gospodarstvo, protiv čega je on hrvatskim pograničnima veliči da hrvatskim...

— Mi, da ne izgorimo, da ne poginemo i jer nam je naš narodni život drag i tako, jer nam je naš narodni život drag i tako, jer nam je naš narodni život drag i tako...

okrenu ledja Spinciću, Viteziju i Laginji, na što su oni odgovorili one iste godine time, što su opet poslali svoga ljubimca Vitezija u bečki parlament.

U ovom člancu ne možemo da prikazemo tok svih onih događaja, ni sve posljedice, što su ih morali da snose neki zavedeni nesamo iz Kastavštine nego i iz susjedne Veprinastine, gdje je također došlo do nemira i tvornih napadaja. Kako

To je naš bōni vapaj, koji se tri po našoj kršnoj i tužnoj Istri, po izranjenom Trstu, po lijepoj Gerčkoj. Taj se usklik uzdiže iz 500 tisuća jugoslavenskih narodnih duša od Snežnika do plavetnog Jadrana.

Sve to veći plamen ližu naše zidine. Ogrceme baklje zadiru se u krov, koji se već ruši na naš stari Dom. Ta neodoljiva ognjena masa već zahvaća i naše temelje. A mi, bijedna manjina u Italiji; mrcarno da gorimo u tom strašnom vrtlogu. Uslijed velikog ognjenog šuma i praska ne čuje se niti naš bōni uzdisaj. Naša narodna kuća gori, naš narodni dom propada i sve to više se ruši. Iskre vrcaju i otkakuju na sve strane.

U tom požaru, u toj velikoj nepravdi, što se nam čini danonice grabeži nam naša sveta narodna prava — naša srca ogrceme čute i trpe tu veliku i neizmjernu narodnu bol.

A mi iz tog gorećeg nam doma ne možemo da bježimo, nije nam moguće da ga zapuštamo, već trpimo i trpimo silne muke. Naša svijesna narodna duša se krči, zviđa, prevrtača i steže od silnog jada, čemera i ogorčenosti. Grozna naša grozničava hvata, te nas davi i guši; broji nam zadnje dane života našeg... a nama se ne da umrijeti, još želimo i još hoćemo da živimo...

U tom našem narodnom domu je sve dobro naše, sva ljepota naša, sva tužna uspomena naša; tu je naše bogostvo, naša imovina; tu počivaju naši vrtjedi i pradjedovi, a tu se naša i mi borimo, kao vjerni nasljednici naših poštenih narodnih otaca. Da, tu smo još mi narodni junaci, vrtjedniji našeg poštenog slavenskog imena.

I sve nam to gori, sve nam to propada i ruši se u prah i pepeo. Da smo kukavice, pobjegli bismo bili; da smo nepoštenjaci, izdali bismo bili naše jugoslavensko majčino mlijeko, naše jugoslavensko ime, čitavu našu prošlost i otkaljali našu junacku povijest. Da smo mlitavci, popustili bismo bili i predali se, ljubili bih, koji nas bituže i mlati sa svih strana; da smo narodne, nesvijesne i nekulturne nišice sami bismo hrli u narodnu smrt i tako izgarali. Ali ne, mi sve to nismo! Ta naš dioni pjesnik Vladimir Nazor grmi:

«Slaga, što reče, da smo lovor, grana, melem na rani, duga u oblaku! Mi porod jesmo uka i arslan!»

To je poznata i priznata činjenica. Kakovo pak gledište zauzimaju kod svega toga naši sadašnji gospodari u glasovitom Rimu i u tolikoj, što se tiče slobode, razvikanoj državi?

Oni, kao da haju i ne haju za nas, za našu sudbinu. Nemaju ni trunke milosti, ni samilosti, ni osjećaja do naše narodne boli. Ne će oni da upotrijebe niti jedno ublaživo sredstvo, da nam spase barem najvjetnije; ne nalazim u njih niti jedne riječi, kojom bi barem prividno sučuvstvali s nama.

Ti naši gospodari zapališe naš dom. Pristaju naša narodna srca i neprestano llače našu dušu i ta sve više i sve jače... Ne će da prestaju; ne priznaju naš kao narodno-kulturni element; hoće da živimo tu samo da umremo narodnom smrću. Ne tiče naše izmorene grudi, već ih pri- ne, liječe naše grde rane, već im tišu, ne liječe naše grde rane, već im tišu, ne liječe naše grde rane, već im tišu, ne liječe naše grde rane, već im tišu...

— Mi, da ne izgorimo, da ne poginemo i jer nam je naš narodni život drag i tako, jer nam je naš narodni život drag i tako, jer nam je naš narodni život drag i tako...

je o čitavoj toj stvari bilo govora u Parlamentu, morao je konačno da uzme stvar u ruke i sud i da kazni one, što su prigodom onih nemira prevršili mjeru. Kaznjeni su bili samo oni jadni zavedeni, dok su pravi krivci ostali po strani i trli sebi ruke, što im je evo još jedamput uspješlo, da mediju neuki narod bace kamen smutnje i ustrcaju nekoliko kapi otrova, koja je ostavila klicu i za kasnije nemire.

napredujemo gospodarski, i u narodno-prosvjetnom pogledu. Hoćemo, da budemo svoji na svome. Život nam nije mrzak, već nam je drag, pa vam stoga ljubav da nas ne dāmo, pa makar vi bili ljepši i sjajniji od nas.

Da, svoji hoćemo da budemo na svome domu, a kao svijesni državljani davamo i dat ćemo Bogu, što je božje, Kralju, što je kraljevo, a u sebi gojit ćemo i čuvati naš mli materinski jezik i sve to više uspaljivati ljubav do svoga mučnoga jugoslavenskog naroda u Italiji protiv svih navaša.

I konačno, sve ono, što nam uzburkani plamen u našem domu spali i smrvljuje, mi ćemo zato još s većom ljubavlju i s još većom poštivošću nastojati oko toga, ne samo da dobijemo natrag ono, što smo imali, već da i mi krećimo dalje i napredujemo poput naše kulturne braće po širokome svijetu.

Nadamo se, da će naši novi gospodari uvidjeti svoj nepravdani postupak s nama, te da će nam ne samo dozvoliti, već nas i poduprijeti, da nesmetano upotrijebimo sve svoje sile oko svetog i mučeničkog narodnog rada.

Borba za dāševni preporod

(Dopis iz Sarajeva.)

U ovom gradu, u kojem se je odigrao početak najuzvišenej ephe u historiji jugoslavenskog naroda, u Sarajevu, sudjeno je da se odigra početak epohe i jugoslavenskog duševnog preporoda, početak stvaranja jednog ne samo kulturnog, nego moralno i etički visoko obrazovanog, ustrajnog i preduzetnog jugoslavenskog tipa, čovjeka borca, koji će sve svoje sile upotrebiti u razvoj i napredak, koji će znati dokazati svu veličinu i svu snagu jugoslavenskog duha. Stvaranje takovog čovjeka je svrha škole, koju je pred četiri godine osnčavao Miljenko Vidović u Sarajevu.

Mladici, kojima kao da je bilo sudjeno da u tami, prezreni, jedno i kukavno pržice svoje dane, kojima u duši nije postojao ni tračak nade, u viši, bolji život, ljudi koje nije sunce grejelo, nego ih je bio ljudi kroz života, — sačinjavaju većinu djeaka Vidovićeve škole. To su ljudi iz najnižih slojeva, medju kojima je društvo naviklo da traži zločince, sramotu čovječanstva. Duse ih ljudi posve je preobrazio njihov učitelj. Produio je u njima plemenite latentne snage i dao im je jak impuls. Taj impuls i te snage dale su rezultate, kakve naš jugoslavenski rod nije upamtio. Ako se uzme u obzir kulturni i moralni nivo tih djeaka u času kad su stupili u školu, kao što i sve ostale okolnosti, može se opravdano reći, da takovih uspjeha nije upamtio ni čovječanstvo.

Mladici, zahvaćeni svim društvenim porokama, sa lošom predizobrazbom jedne esnovne škole, koju je pred više godina svršio, stupa pred svojeg učitelja, sluša ga i on se preobražuje, postaje novi čovjek. Kida sa svom prošlosti. U njemu se budi tolika snaga, energija, usrajnost i težnja za savršenstvom, da za dvije godine, danju zarađujući svakidanih hljeb, a neću učeti, polaze na državnim školama ispitje iz svih osam razreda srednje škole i maturu. Pred toga moralno i etički se preobražuje, jer je moralna i etička nadzreba glavna srba škole. Da čak sve to za tako kratko doba postigne, potrebita je zaista gorljiva snaga, koju sposoban učitelj izjaviva u duši djeaka. Ti djaci dokazuju istinitost riječi velikog Edisona: «Genj je 2% nadahnuće a 98% znoj».

Danas ima više Vidovićeve škole i u visokim školama. Oni će biti razradnici novog života u Jugoslaviji.

DOPISI

IZ RIJEKE.

Jedan novi prorok. — «Furešiti» — Kontraband — Korteladi i drugo.

Sve dolazi i prolazi. Došla je a evo i prošla toliko razvikana proslava šestogodišnjice osnovanja fašizma. Ovdje na Rijeci prošla je bez ikakve buke i halabuze i neopažena košto već to prolaze sve patriotske manifestacije u ovoj kapricioznoj perli «del Carnaro».

Fijumanci su, iako bi se francuski relikto: gurmani, ili našari: bankulovici, pa ne vole, da ih se vječno pita s kojekakvim jarebicama. Oni hoće svaki dan po jednu novu «pietancu», i ako te nove «pietance» nema, onda su naši Fijumanci nesretni.

Samo tako da se objasniti ona ledena hladnoća, kojom su moji sugrađani primili godina Forgesa Davanzati i njegovu «jarebicu». To jest onaj njegov govor, što ga je u nedjelju 22. pr. mj. na godišnjicu ustanovljenja ricinusa izgovorio u teatru Verdi. Taj Davanzati nije u svom govoru kazao ništa, što nisu već prije njega rekli toliki drugi i da nije na kraju spomenuo, da je Rijeka «sentinella» domovine, Boga mi, ako mu bio iko ni zapješkao. Ali kad je čovjek spomenuo riječ «sentinella», onda se dogodilo čudo: kao da se sva ona fijumanska krv pretvorila najednom u bujicu; zavrijela, uskipjela stara fijumanska herojska krv i sve udarilo u bura plesaka. Evo što znači pogoditi žicu!

Takova je eto ona prava, genuina, fijumanska duša. Ima dakako i izuzetaka. Ima na priliku trgovaca, koji će vam dati sve Forgesa i sve Davanzate ovoga svijeta za jednoga bilo kakvog «furešita», koji je došao na Rijeku ne da nije razne «vermontske d'aurate», već da troši iz svojeg «grupnog budžetara dinare ili dolare». A takovih blagodatnih, od svega srca zeljenih individua danas je hvala Bogu puna Rijeka. Puni su ih svi parobrodi, što stizavaju iz Lovrana i Opafije. Govore sve jezike i niko ih ne smeta, što pokazuje, da Rijeka nije samo holokustija već i u prvom redu vrlo kulantna. A razumije se, da su i «furešiti» kulantni, što se vidi iz silnih para, što ih ti dobrijači ostavljaju u trgovinama i drugim više manje javnim lokalima.

Najviše ide svile. Joj, šta ti furešiti troše na svilu! Ni da je jedu, toliko je ide. Vele, da je Rijeka svilom poplavila svu Jugoslaviju. Zlobni jezici vele, da se ta poplava vrši putem kontrabanda. Medjutim, ja stojim dnevno po tri četiri sata u blizini mosta i ne vidim ništa sumnjiva. Jedino, što mi pada u oči, to je vanredno velik broj žena — u blagoslovljenom stanju, što s riječke strane prelaze na Sušak i Ninetti je dalo to u oko.

Ki vrag je to — rekla mi je juče — svaka druga ima trinket... No reć bi, da ni druga sponda ne miruje, jer se nesamo na Rijeci nego i u Trstu i jede i paši kao i na Sušaku i u Zagrebu. Pa će mi uku doći i reći, da je «patto d'amicizia» rrtvorođenitelj to je šuplja fraza, (naime ono rrtvorođenitelj) kao što je sasvim lažna i ona Sušmelova kraljica: Fiume è una città che muorel Cornil Fiume je una città che si inezija — i koja ima toliko sreće, da može zavapiti i urbi i orbi: — Hej, ne će grom va koprivul!

Prelezeći na dnevnu kroniku, ovaj put moram da registriram jedan strašan slučaj, koji je silno uzvropilo naš stari grad. U krčmi «Alla Torre civica» ubio je jedan Italijan nezem drugoga Italijana. Ubojica je Italijan, da ga je ubio za to, što ga je ubijeni pogledao mrko (el me ga guradio). Ubojica je Italijan, da ga je ubio za to, što ga je ubijeni pogledao mrko (el me ga guradio). Ubojica je Italijan, da ga je ubio za to, što ga je ubijeni pogledao mrko (el me ga guradio). Ubojica je Italijan, da ga je ubio za to, što ga je ubijeni pogledao mrko (el me ga guradio).

Najtužnija je pak ova: Nedavno se prikazao na Kvesturu neki otac, da tuži sni, koji ga je radi jedne opomene udario nećim tvrdim po glavi i dosta ga teško ranio.

Liepo jadrino — baš lijepo!

Rebac.

IZ RACJE VASI.

Eto nam opet našeg popa Branca medju nama. Hoće da ponovno muči kašu na Krasu, što se zaželio učiteljske službe. Sramota je za školske i crkvene vlasti, da ponovno šalju u naše selo ovakvog čovjeka, kao da ne znaju što je sve učinio.

Pop Branca više ne uziva nikakvog ugleda u našem selu. Ostali su mu vjerni samo oni Račjavani, koji su se s njime kompromitirali u blatnim poslojima. Inače naše općina vrlo kulturno i jedno živотно. Tajnik vedri: oblači kako sam hoće, jer se njegova komesarska mislić može videti Račji Vasi. Njemu nije stalo ni do orine ni do nosa. Štoga uvijek stoji u Buzetu. Što će iz nas ovdje biti, kad imademo takove općinske poglavare? To nas pitanje danonice muči. Samo poroz i dužnost, a gdje su nam i ceste i pravice!

IZ RUKAVCA.

Istarska Rječ već dugo želi i o nama i o našim obiteljima...

Lične kavgice i razmirice toliko su se našle u nas...

Nije ovo bolest i sramota samoga Rukavca, već u prvom redu i sva bližnja sela...

Količdog je dakle može pohvaliti prvo nastojanje...

Sve se naše javne priredbe održavaju u bivšem Narodnom domu...

Da nisi roditelji nek dobro prouče onaj broj Ist. Rječ...

Dotaknut ćemo se sada onih zala i nepravda koje nas biju bez naših vlastitih greha...

Opet o školici. Na našoj su školi dvije filijanske sile učitelj i učiteljica...

PODLISTAK

ERNEST RADIČIĆ.

Kad se užge mlada krv...

Pripovijest iz istarskog narodnog života u zapadno-istarskom (porečkoj) narječju.

(Nastavak)

Došlo je došlo; tako ne, kako je došlo! Marko je leža na doru...

"Marko-o-o! Ča neš zajati volu u pašu..."

Ma Marko je ni čuja. Hrka je na senu zgor voli. Još je ten par botti zavalja...

nego u školstkim svjedodžbama. Jedna od tih neprijatnih scena...

Stari dome oca mog, Stari dome djeda mog...

Iskazuju besčrtni prezir, nasilnom mučenju i ludom nastojanju da nas unište.

IZ ALTURE.

Čitali smo u listici rimske seljačke gospode koja nas je početkom januara posjetila...

Najljepše je ondje, gdje piskar spominje, da se gornja dvojica boje...

Ali pustimo takve sitnice, pa podjimo dalje, da vidimo, kako naš Mijo zna i nešto ozbiljna pisati...

Ali što im se još još činilo pretno, onim nesretnim piskarima, pa su smatrali škodnim...

da pripisu njima denunciranje toga mladića, koji je prigodom pira sabirao za fond biskupa...

Na kraju klišu seljaci, otvorite oči i potpisujte se u nekoliko seljaka...

Dobro ste započeli, gospodo, samo tako naprijed nastavite svoju crnu rabotu...

PISMO IZ ZAGREBA.

Prvi dani proljeća. Sve je oživjelo, priroda se budi, a najsnažnije probudjenje osjetit će se u prvom redu kod mode...

Sada se naš parlament već i po tome razlikuje na dvije skupine. No ovo je bila samo igra riječi...

Maš je politički život vrlo bujan, vrlo živ i često puta i vrlo buran. Tako je posljednjih dana u našem parlamentu došlo i do burnih scena...

Obje ruke, a potle i ko vrata i zašto je šapta: "Mare moje, sve lipo moje..."

Mažka je mir soje duše, od muke i sramu se je sva spotila. Joz je meni, kako je je žena u ton hipu Marko mruž!

djavnost i uvjerenje, da mi nacionalno, politički i gospodarski činimo jednu veliku i jaku nerazdrživu cjelinu...

Dan 26. ov mjeseca bio na svim školama čitate Jugoslavije praznik: svetci dan. Ta je dan narednom ministru prosvjete...

Ovdje postojeća "Slavenska društva" pripadila su nedavno jednu zabavu "slavenske večeri", a sada nastavljaju sa tečajevima za učenje slavenskih jezika...

IZ BUZETSKO OPČINE.

Na našim zadnjem marivinskom sajmu ispod Buzeta bilo je dovedeno malo goveda, a kupaica nije bilo...

Mi smo uvjereni, da će živež i dalje biti skup, pak da je najbolje doma imati ga i sami ga prrediti...

Naš je politički život vrlo bujan, vrlo živ i često puta i vrlo buran. Tako je posljednjih dana u našem parlamentu došlo i do burnih scena...

IZ SV. IVANA KOD BUZETA. Prošle nedjelje mnoge od nas je pozvala općina, da se izjavimo, da li ćemo ili ne ćemo platiti nespelačnu taksu na vino...

DAROVI

U fond "Istarske Rječice". Da počaste uspomenu blagopokojne gospođe Ruže Ravnici u Ližnjanu...

Zgubila je mir soje duše, od muke i sramu se je sva spotila. Joz je meni, kako je je žena u ton hipu Marko mruž!

Franina i Jurina

Fr.: Koliko je već vremena, Jurino, da su onega Mateotića ubili. Jur.: Do dva meseca bit će jušto leto dan. Fr.: Toliko vremena! Jur.: Ča se čudiš? Fr.: Čudim se, da se ta stvar toliko vremena vuče, a da još ni sud rekal svoju. Jur.: Nimaju vremena. Silne fešt — jedna za drugom — pak boli i toliko druge stvari...

Fr.: Ča j' ki belan? Jur.: Bil je, ako ni već. Fr.: A ki? Jur.: A ki drugi, ako ne Mussolini. Fr.: Tako! A ja sam mislel, da on ne more obolet.

Jur.: I ta je lepa! A kako si to mogal mislet, nemoto nijedna! Fr.: Sudim sam po njegovih besedah. Kada j' postal ministar, rekaj je, da će na tem mestu sedet najmanje trejset let. I nikada ne bi rekaj: ako će Bog, — nego vavek ono njegovo: mi se frega de tuto mondol i svi njegovji su od vavek govorili, da je Mussolini storen od železa, pak tako sam i ja mislel, da on ne more ni umret, a kamno pa obolet.

Jur.: Boj ne gleda ni sromaha ni ministra. A tako ni smrt. Fr.: A ča mu j' bilo? Jur.: Vrag zna! Nekaj govori ovo, neki čmo, a oni, ki su mu napliže, govorili su, da ima infirijencu.

Fr.: Bog vidit i tu proknanu influencu. Svet se je navadil, da za svaku magjanju ka na njega pride, reče, da mu je infirijenca. Tako i Zvane — Martinov s Potoka. Bit je na gveru, pak je neč tako nastropal, pak kada ga pitaj: Ča ti je, Zvane, da si tako paliv? on ti odgovorit: — Bilijenca mi je. A je, koliko sada zdrav?

Jur.: Ki? Fr.: On — Mussolini. Jur.: On se kvali, da mu već ni ni vrag. Nedelj, na onoj njihovoj feste...

Fr.: Ča j' bila nedelju kakova fešta? Jur.: Kako ne? — Onu prvu nedelju, na 22. pisanoga meseca. Ta dan bilo je upravo šest let, da je Mussolini skupa spravil prvu kompaniju fašisti. Zato da je ta dan jako piament, pak zato da ga trebe i proslavit. Banderi, plakati, korce — sve je to bilo onu nedelju. Najlepše je bilo va Rime. Najprvo je neki Farinac rekaj, da te vraga videt svi oni, ki ne buduj trubili va njegov rog. Onputa su svi zajedno šli k Mussolinu pod perneštiri i vapili su: Ejaj! Ejaj! alalal!

Nato je i on prikal na poneštiri i rekaj njaj je koliko je mogaj: jač! — Digo, vj, crne stomanji! Recite onem, ki su se veselili njoj boje, da ču njim brzo sope pet pokazaj, da me još ni vrag zel.

Fr.: To njim je rekaj? Pak ča va istinu ima i takovih ljudi, ki su se veselili njegovoj boje? Jur.: Ter znaš, da ima i va Italije i drugde.

Fr.: Ča i drugde? Jur.: Da bit ti samo znaš, ča su od njegove boli pisali va Francskoj, va Nemačkoj i va Amerike? Fr.: A ča su pisali? Jur.: Nekaj su pisali, da su mu stori ne-kakovu delikatnu operaciju, ka da se je na zlo zela. Drugi su trubelati okole, da mu je kaplja pala, da mu je zeta desna stran, a neki u govorili — Jevaj! Fr.: Bože moj, ča se ljudi sve ne zmisle! Jur.: A najsmješneje su pisali neki Nemci. Fr.: Ki zna, kakovu su mu bel pak oni zmisleli!

Jur.: Oni su pisali, da se je Mussolini jedan dan neč posvadi s kraljevim sinom, i da ga je mladi princ sabljum raml. Od tega da mu se j' stori, rana i sve drugo zlo. Fr.: Ma ča bi reč, da su proti njemu tako pisali? Jur.: Zač ga ne mora videt naštampanega. Fr.: A škodt mu to ča? Jur.: Njemu ne — toliko, koliko Italije. To je i najviše krivo, da je lira, počela padat i da se nikako ne more dignut. Fr.: A to speta pada i na naša pleća, zač moramo sve draže plačat. Jur.: A ja — ja — da bi tako nel! Fr.: Vrag zel i delo! Jur.: A borme, neka ga zame!

IZ ČIARLJE.

S veličim smo ogorčenjem čitali u našoj obiljubljenoj 'Istarskoj Rijeci' neujdan, ružan i nezakonit postupak našeg općinskog tajnika. Svi narodni poštenjaci su se zgražali. A takovih narodnih poštenjaka ima naš općina i ogromna većina u našoj općini. Ta kod nas je samo jedna tiskovna italijanska obitelj, a to je Scalova u Lanišću. Za onih par narodnih odmetnika, se niti ne obaziremo, jer smo već pljunuli na nje, a drago nam je, da nisu u našem kolu. Jednog dana će i pošteti Italijani ojerati od sebe takove gušje, jer Italijanski narod je dosta jak i previše ponosan da bi za uvjek kod sebe u svojem kolu držao za svoje par nepoštenih i neznačajnih Čiça.

Nas općinski tajnik nam ne može pokazati kraljevskog zakona, koji nama Slavenima zabranjuje dati po svojoj volji ime našoj djeci. Stoga je naš općinski tajnik ružno i nezakonito postupao, kad je zabranjivao prijelnom našem čovjeku, kada je želio dati ime Miloš svome sinu.

Mi se zakonitim putem branimo za naša prava, a naš općinski tajnik postupa s nama nezakonito i neujdno. Bolje bi bilo, kada bi naš općinski tajnik pozivao karabinijere na neke radoške nemirjake i intrigante, a ne na našega poštenoga i marljivo čovjeka, kao što je gospodir Anton Sanković iz Brčuga.

I radi toga izjavljamo, mi općinari, da čemo kod prvoga sina, što nam ga bude Bog dao, najeti mu lijepo i prekrasno narodno ime Miloš. A drugome Bogdan i sve to čemo redom: Dusan, Nadan, Dragovan, Milenko, Slavko, Milovan, Ljubomir. A našim čerkanima: Danica, Dragica, Nevenka, Slavka, Vera, Bosiljka, Zorka, Milka, i na koncu čemo sve ljepša i ljepša narodna imena tražiti za našu predragu kćerku: Narodnom koleđaru 'Franina i Jurina'. Pritisnuto jače skatel!

Općinari — kmeti.

OPATIJA.

Sada i negla.

Sezona je u punom jeku. Gosti dolaze u masama i čini se, da im je ovdje lijepo, premda ovaj nesretni marač gonj svoju, kaošto već nije davno. Kavane i razna druga zabavista puna su tudnjaca. Tu se pleše, gudi i vraguje a bogme, tko ima para, može i da uživa. Domaći se svijet drži daleko od toga hopssasa, jer su mjeseći, gdje se u Opatiji može što da zasluži vrlo kratki, dok je zima, kad ovdje nema ni žive duše — strašno duga. I pravo je, što se nas svijet uvijek boji, da ga ne bi pitala zima: gdje ti je bilo ljeto?

Danas je drugi aprila 1923. Speda li se još tkođod, da je prošlog pet tjedna minulo ravno četrdeset godina, te su u Opatiju stigli za prvi put Rudolf i Stefanija? Čini se, kao da je jušte bilo. Odlučeno bijaše, da će princevi doći iz Rijeke po kopnu, kroz Volosko, a kad tamo

oči su došli u Opatiju po moru i tako je voloska, u ovo vrijeme italijanska općina — utamno potrošila svoje bijele novce za one silne črno-žute zastave... I kapetan Jeltmar bio je pošao kolima do Kantride, da ondje pozdravi carski par, ali se morao vratiti u Opatiju neobavljena posla i prilično duga nosa.

Na Zrtu bio je podignut veliki slavoluk. Kad nisu bili pozdravljeni baš Bog zna kako gromko. Nešto butnaji je bio doček pred 'Villom Angiolinom', gdje su ih čekali neki kurgasti i školska djeca sa ondašnjim svojim učiteljem, kapelanom Grškovićem, s kojim je Rudolf progovorio nekoliko riječi. U 'Angiolini' bila je pripravljena obilna južina, ali visoki gosti nisu baš ništa okusili. Ostali su pola sata i zatim su se vratili na Rijeku, a južinu su izjeli razni poždriljci, kojih je već i u ono davno vrijeme bilo u Opatiji — uneštahno. 'Naša Sloga', iz koje ovo vadimo, veli, da su princ Rudolf i Stefanija lijepi ljudi: 'rekli bismo — malo izmučeni od puta.' I još nadodaje: — 'Opatija ima lijepu budućnost.' Kako da ne bi imala pod ovako divnom općinom upravom... I još uz ovakovu kurkomisijul

Politički pregled

Historijski dan u jugoslavenskoj Narodnoj Skupštini u Beogradu.

Prošlog tjedna vodila se u Narodnoj Skupštini rasprava o radičevim mandanima. Tom prilikom uzeli su riječ i radičevski narodni poslanici, gg. dr. Superina i Pavle Radič. Dr. Superina je između inog izjavio i ovo:

'Vidili smo, da se nakon rata srušio ruski, njemački i austrijski car, pa su ljudi mislili, da kad je drugdje republika, da će možda biti i kod nas. Medjutim vrijeme je pokazalo, da kod nas republikanizmu i republikanskoj formi vladavine nema mjesta, pa smo i mi prestali da agitujemo za takvu formu. Republikanizam je u Hrvatskoj prestao. Mi smo svi uvjereni, da su Srbi, Hrvati i Slovenci jedan narod. Što se pak tiče vojske, vi znate, da su naši zastupnici dosli ovamo i položili prisežu na ustav i vi znate, da je on nama isto tako svet kao i vama. U ustavu ima stavova o vojsci i mi nemamo tome ništa oduzeti ili dodati.'

Dr. Superinov govor učinio je dobar utisak u Narodnoj Skupštini. No najbolji utisak učinio je bez sumnje govor g. Pavla Radiča, sina pokojnog dr. Anta Radiča, osnivačelja 'Doma' i nečaka g. Stjepana Radiča. On je govorio preko dva sata. Više je puta bio prekinut sa raznim medjuikćancima i burnim povladjivanjima. Radič je svetao pred cijelom Narodnom Skupštinom priznati političko stanje po vidovdanskom ustavu sa dinastijom slavniha Karađorđevića, vojsku kao državnu potrebu, integritet državnih granica i narodno jedinstvo. Iz njegovog govora vađimo sljedeće:

'Naša (Radičeva) je stranka bila već kod svojeg osnutka za sporazum sa braćom Srbima, a tako je i danas poslije oslobođenja. Mi ne čemo borbe sa Srbima, jer oni su naša braća. Mi samo tražimo seljačku demokraciju u seljačkoj državi. Priznajemo državno jedinstvo i vidovdanski ustav. Prema seljačkoj internacionali nema stranka nikakvih obveza. Kao predsjednik Hrvatskog Seljačkog kluba i kao zamjenik predsjednika Radiča izjavljam u ime svoje, u ime stranke, vodstva i samog predsjednika Stjepana Radiča, da priznajemo sveukupno političko stanje, kakvo je danas po vidovdanskom ustavu, s dinastijom Karađorđevića na čelu i to vodeti računa o provodjenju pozitivne politike u smislu jasnio izražene volje hrvatskog naroda — da prionemo na uradnju na državnom srednjavu. Možda će nam koji prigovoriti da je to kapitulacija sa naše strane, ali ništa za to. Uostalom mi volimo i ovako, pa makar izgledalo da smo pred svojim braćom i popustili, jer popustili smo bra-

dati krvi svoje, ko je potreba, samo da te uzdravi.'

Ona je samo plakala. Pritisla je glav na njegova kolina i niš drugo gorilo, ko ne ča je zaito mu ljubiči noge, skucala:

'Nesrećna ja, gršnična, nesrećna žena tvoja. Toni moj, kako da je rizala z dagetami svake njega besida. Nikad još, u dvestipet lit ča su vidjela, ni mu bilo tako strašno, nikad je još ni skupa tako žalosno.'

Prija je je z rukami za glavu, nagnuiz se nado nju i u njegovih starih očii su se zasvitile suze. Počela je je ljubliti lase na glavi...

'Ne ljubi me, Toni, ubi me, gršničicu, neviru svoj, ubi me!'

'Neviru? Gršničicu? Ča da ga je zasliko posrid moždani. 'Mara nevrta, gršničica?', rojilo mu se je po glavi.

'Ma da se ustani: oca ubila, ja ču ti upostilii, samo se ustani: oca ubila, ne plači...' je rekaj: utra si z rukavom oči.

Jedno malo je mražala. Najzad se protegao pogleda ga, kako da je pošla spamelii, dretu u oči i reče:

'Ubi me, Toni, ja sam nosetča...'

[Srećit će se.]

škom srpskom narodu i našoj zajedničkoj budućnosti. Volimo tako, nego da se opet povrate odnosi, ili da se pokuša mogućnost, da bi se povratili odnosi, u kojima nas je u svojim pandžama držala jedna strahovita tuđa sila, koju su najvećim naporom oborile sve udružene velike zapadne demokracije, a koja pobjeda, da nije bilo moćnog i divovskog napora Srbije i mučeničkog seljačkog srpskog naroda, ne bi bila svršila gotovo potpunim ujedinjenjem i oslobodenjem naroda hrvatskoga. Zato te zajedničke naše državne granice smatramo našim narodnim hrvatskim granicama, u kojima hrvatski narod brani svoju egzistenciju po svom programu i po svom shvaćanju braniti čemo i do kraja. Obrana Dcmovine, — po našem programu — prestaje smrću, za zato smatramo dobru vojsku državnim potrebom...

Govor g. Pavle Radiča bio je popraćen burnim odobravanjem. Mnogi poslanici stupili su k njemu te mu izrazili svoje priznanje i zadovoljstvo. Isto su učinili svi sefovi stranačkih klubova osim šefa slovenske klerikalne Ljudske stranke, dra. Korošca, koji je bio uvjetike uvjerdjen ('zelo razaljnen') medju inim zbog jednog pasusa u Radičevom govoru, gdje je ustvrdio, da klerikalci vode politiku prema inostrancijama iz Italije dotično iz Rima i da bi se protiv njih morale složiti sve stranke, kojima je stalo do sreće in blagostanja jugoslavenskog naroda.

Rekao je bio medju inim doslovno: 'Ja vam mogu reći da je naš rad bio uvijek baziran na načelu, da hrvatski narod ne trpi da njegovom politikom komanduje neko, koji je ovisan i koji se daje infiltrirati, nego da politiku ima da drži sam narod.' (Burno odobravanje cijele Skupštine osim slovenskih klerikalaca.)

Vladina je većina prošlog petka ponijela 6 radičevih mandata, a 19 časnajila, dok će se o ostalim povesti' razgovor u Skupštini. Time je Skupština dokazala, da je ručka pomirnica, koju je pružio brat, prihvaćena srdačno i bratski, u punoj nađi, da je pružena pošteno i bez ikakvih prikrivenih namjera.

U ponedjeljak se je konstituirao zakonodavni odbor. Za predsjednika bio je izabran g. Ljuba Jovanović, za prvog podpredsjednika g. Juraj Demetrović, a za drugog podpreds. hrvat. zajedničar dr. Polić. U skupštini su radičevci glasovali zajedno sa vladinom većinom, nacionalnim blokom, što je opet silno ogorčilo klerikalce i g. dra. Korošca, komu državno jedinstvo poremećuje sve račune. Zatim je nastala prava gungula u opozicijskom klubu, pa je morao dr. Polić podnijeti ostavku na časti podpredsjednika u zakonodavnom odboru. Na njegovo mjesto dolazi dr. Subotić.

Burne scene u rimskom Parlamentu.

Prošlog tjedna došlo je do burnog prizora u rimskom Parlamentu. Kad je došao Mussolini u dvoranu bio je burno pozdravljen od prisutnih poslanika. Pozdravna poslanika pridružile su i galerije. Ustali su se i neki poslanici opozicije. Samo komunisti su ostali sjedećke. Iza kako se je Mussolini zahvalio na pozdravu, ustali su je komunisti i stali kritizati: Živio komunisti!

Čim su gali prvi poklioci, odvratile fašistički poslanici ogorčenim psovkama prema komunistima vtičući: Nijepile! Van iz dvorane! Nekoji potraše prema klupama komunisti, ali im se suprotstavise kvestori. Medjutim je većina fašističkih poslanika pridredila nove ovacije Mussoliniju, kojima se opet pridružile i galerije, pa su počeli pjevati fašističku himnu 'Giovinezza'. Kad je himna otpjevana digose se opet komunistički poslanici i počeo da pjevaju Internacionalu. No nisu došli još ni do druge strofe kad se sa svih strana digose ogorčeni protesti praćeni prijetećim kretanjima prema komunistima, te je izgledalo da će doći do ozbiljnih incidenta.

Inače o raspustu Parlamenta još se ništa ne zna. Računa se, da vlada ne će provesti nove izbore sve dotle, dok se ne zavriš Matteotti-jev proces i dok se ne prihvati u Parlamentu reforma ustava. Zasadnja: Parlament bit će zaključen tekar mjeseca oktobra. Dotle će sigurno i komisija osamaestoro, koja izrađuje projekat o reformi ustava završiti svoj rad. Ta komisija se je sastala jučer, te uzela u ispitivanje predlog vlade, u čome su sadržene ogromne izmjene ustava i temeljnih državnih zakona. Prema vladinim predlozima svim će radniklun sindikalnim organizacijama biti zakonom uređen juridički položaj osigurati im da u Parlamentu izaslušaju svoje zastupničke. S tim u vezi bit će učinjene i neke značajne promjene u postojećem izbornom zakonu. Trebat će da bude izmjenjen čl. 33. državnog ustava tako, da kralju dade mogućnost, da izabire i imenuje senatore iz redova najviđenijih predstavnika sindikalnih radničkih organizacija. Komisija osamaestoroce imat će točno da odredi između egzekutivne i legistivne vlasti.

Ova će reforma biti provedena ča način, da se krističkim radničkim sindikatima osigura premoćan uticaj na radničke maso, jer će juridičko priznanje sindikalnih udruženja biti uvjetovano zakonskom obavezom, da svi važni državne organizacije djeluju nezavisno od sindikalnih organizacija u inostranstvu, pa će čašiti biti točno određeno i uniformirano njihovo djelovanje uantar zabenskih propisa.

Kriče opozicijskog bloca (čini se, da se

Križanštinu, da je dojde topit iroke, i ona je došla, a Mara si bi je od straha prid: štigili i dale kopiti i popila je vodu iz škuode, u kojoj se je gasilo ugljenje — ma pomoglo ni niš.

Još je slabije bilo Marko. On je zna, da je svemu temu slabenu kriv samo muž, nego i vječita mlada krv. Ča je učinio? Toliku nesreću, toliku žalost donesi u bižu, di su ga stimali, kako i sina, di nisu u njen nikad glugle. A čali klapca, nego i kako svoja od faje... A čali tako uzvalan... Unon Tonu, ča mu je ča je bija vaik kako taci, dobar kako kruh, ča mu je ča je, toliku je žalost nanese. Sto biti bi bilo bolje, da se je — kako neki svetac — pošla doja valjati po trnju i koprivah, da mu se zamiri mujevana mlada krv, nego da za jedan dan sojeza zadovoljstva, hiti u nesreću tu dođu, ne žalost u kraj svitla, da ga nikad drugo uvi kraj ni vide. Ma vajič bi ga ništo držalo... Poralo mu se je, da bi umra od tuge i žalosti, da ide ododite, di je bila sva njegova stvar.

Ča dalje, to je Mara bita već bona. Ne na štit toliko, koliko na duši. Nikad još ni imala niš žalostoga, ča bi zakrivala prid svojim dječim Tonom, s kojim je nastala drajelet lit i dječuga i zla, čuda pripatila i čuda se veče-

ila, a on je gleda ne samo kako muž, nego i kako taci. Ona se sad ni udala pogledati mu u oči, u une njegove dobre i mile oči... Ma ni bilo fari tajtli... Njej grih je ima, prvo eli pošte, dojtj, na videlo. Počela je čuti, da je ni sama, da se je u utrobi ništo micer; mica se je mali, neudžati, novi čorik...

Nazad se je ubolila, nazad je je zgrabila velika žalost, nazad je počela plakevati...

Jenu večer su se jušto spravljali spati. Mara je sidila na gnuštu polj oğani; grijala si bose noge, a u rukah je držala platenje, ma ni pleća... Toni je sidija na skrini polj postelju i zvrva si pastole, da gre leti.

'Šu, Maro, ne pensaj vajk, hoj u posteljulu, je rekaj.

Ona se je kako njeno malo stresa, ma ni ređa beside.

'A hoj, hoj, hodi vamo ti mešni, lipo moje dite, ne žalost se vajk...'

Njoj su se pogivolo mladi zavrjave, kako kad jako ganulo njeno svoju bonu čer. Ustala se je, dobra malo njeno svoje, klekla je na kolosna i prijala ga s obima rukama ko nog...

'Toni moj, dobru miš moj...' je zajefala. 'Maro, moja, pridraga ženo moja, reci mi ča ti je. Reci Tonu svomu, ča te boli. On te

Zaostava. Među opozicionim grupama traže se podesan put kako bi se časno napustila takva apstinencija i povratile se u Parlament.

Arapsko-iranski štrajk u Jeruzalema.

Vijesti iz Jeruzalema javljaju, da su dovršene sve pripreme za opći štrajk Arapa, s kojim hoće da prosveduju protiv cionističkog režimu prigodom dolaska lorda Balfoura za otvorenje Židovske univerze u Jeruzalemu. Ovom prozodnom štrajku pridružili su se ortodoksi židovi i kršćani, koji svi posmatraju Balfoura pravim začetnikom cionističke politike britanske vlade. Arapi sačinjavaju većinu pučanstva te se najodlučnije bore protiv režimu manjine, koji počiva na potpori britanske vlade i britanskih bajoneta. Štrajku će se pridružiti cjelokupno arapsko činovništvo, tako da će javna služba biti paralizirana. Engleske vlasti bojeći se da dodje do krvavih sukoba, poduzele su ozbiljne sigurnosne mjere. Posada Jeruzalema pojačana je jednim regimentom iz Egipta, a dvije stotine policijskih agenata imade zadatak da prati gibanje masa. Na ulicama su podignute barikade sa mašinskim puškama, a i za osobnu sigurnost lorda Balfoura poduzete su opsežne mjere.

Izbori predsjednika njemačke republike.

Prošle nedjelje obavili su se po cijeloj Njemačkoj izbori predsjednika njemačke republike. Izborna borba započela je u lijepom i vedrom jutru vrlo živim tempom. Od ranih sati jurili su gradom automobili sa raznim zastavama. Mladež bacala je letke među prolaznike a po prozorima kuća vijale su se zastave kao legitimacije stranačke pripadnosti. Poslije podne bilo je grad nešto mirniji, ali je uveče broj glasača bio opet velik. U čitavoj državi bilo je učestvovanje mnogo manje nego prigodom izbora za Reichstag. U glavnom, izbori su protekli mirno izuzevši neke manje sukobe i tučnjave zbog kojih, međutim, nije nigdje porušen mir. Do ponoći može se zaključiti iz rezultata da je najveći broj glasova dobio dr. Jarres. Odmah za njim dolazi socijalni demokrat Braun. Upadno je malen broj glasova dobio general Ludendorff u Berlinu i u čitavoj državi. Glasovali su za njega samo pojedinci, pa se može govoriti o potpunom porazu njegove ličnosti. Izborni rezultat je ovaj: Kandidat demokrate, Jarres dobio je 7.000.000 glasova, a socijalista dr. Braun 7 mil. 838.000. Nijedan od kandidata nije dobio potrebne većine, pa će se izbori ponoviti to jest doći će do užeg izbora između Jarresa i Brauna.

Krvavi incidenti desili su se na dan izbora u Kopenicku, gdje su se sukobili komunisti sa članovima udruženja „Stahlhelm“. Ima velik broj ranjenih, a uhapšeno je preko 40 osoba.

Politički položaj u Egiptu.

Prva sjednica novog egipatskog parlamenta donijela je veliku pobjedu Zagulistima protiv vladine koalicije. Prijestolnu besjedu pročitao je ministar predsjednik Ziver paša. Među ostalim, ona je isticala potrebu, da se održe dobri odnosi sa Velikom Britanijom i sa ostalim državama te je pokazivala namjeru današnje vlade, da se uspostavi položaj kašav je bio prije poznatog engleskog ultimatumu. Kad se to postigne, onda će vladati moći da uputi pregovore za potpunu neovisnost Egipta i Sudana.

Iza kako su narodni poslanici položili zakletvu, pristupilo se izboru predsjednika. Tada su upočela iznenađenja. Kandidirali su Sarvat na listi vladine koalicije i Saad Zaglul, kandidat nacionalista. Proglašenje ispada ovog izbora bilo je veliko iznenađenje, jer je Zaglul paša dobio 125 glasova, a Sarvat samo 35. Rezultat je bio poprčan bučnim ovacijama na adresu Zaglul paše, koji je zahvalio naglasivši, da on u ovom izboru vidi izražaj povjerenja čitave zemlje. Kazao je dalje, da on kao predsjednik parlamenta ne će, ovdje predstavljati nikakvu stranaku već samo ustav kraljevine i poslownik komore. Zatim su bile izabrane druge časti predsjedništva, i to sve Zaglulisti.

Poslije ovog vladinog neuspjeha u prvi mah se mislilo, da će nadolći ministarska kriza, ali se kasnije doznalo, da je Ziver-paša već dobio ovlaštenje da raspusti parlament. To je i slijedilo odlukom, koju on pročitao u komori. Ziver-paša, u razgovoru s novinarnima poslije raspusta komore, izjavio je, da je izbor

Zaglul paše predsjednikom komore onemogućio svaki rad i pomoeo novu situaciju. I sam Zaglul, kad je demisionirao kao ministar predsjednik, bio je priznao, da je njegova demisija bila jedini način da se zemlja spasi od daljih neprijaka. A sada, čim se sastala nova komora, još prije nego se je mogao ispitati vladin program, pojavilo se je ponovo raspoloženje za borbu kod Zaglul paše i njegovih pristauša te želja da nastave onom katastrofalnom politikom, koja je bila dovela do engleskoga ultimatumu. Današnje su prilike, završio je Ziver-paša, taman iste kao onda kad je bilo određeno raspuštanje stare komore u decembru 1924.

Kratke vijesti iz svih strana

U posljednje vrijeme Italijani se interesuju mnogo za grobove svojih vojnika, koji su za vrijeme rata umrli u jugoslovenskim krajevima. Tako su nedavno uređili svoje grobove u Beogradu i Zagrebu. Sada se have ispitivanjem svojih grobova u Sloveniji. Preve nekoliko dana pregledala je te grobove jedna italijanska komisija i sada se vode pregovori sa našim vlastima za prenos mrtvih ostataka u Italiju. Do sada je ustanovljeno, da u Slovenačkoj ima oko 1500 italijanskih grobova.

Pariski list „L'Ouvre“ objavlja razgovor sa bivšim predsjednikom italijanske vlade, g. Nittijem, koji sada boravi u Zürichu. Između ostalog Nitti je kazao: „Ja nisam nikada priznao fašistički režim, a pokoravao sam se u toliko, što ovaj režim de facto postoji i ako nema nikakvog pravnog temelja. Cenzura u ovom času u Italiji sprečava slobodu štampa, za to je činjenica dovoljna, da se dobije pravičan pojam o onome, što se u Italiji događaja. Medjutim narod od 40 milijuna ne može doživjeti u takvim prilikama. Italija će se osloboditi fašizma prije nego se može i pomisliti. Njegovanje tradicije, čuvanje slobode, i uspostava demokracije potrebne su čitavom svijetu, a naročito Italiji.“

Kako je u posljednje vrijeme u nekim slučajevima na općinskim sastancima u Pinskiu došlo do diskusije na ruskom jeziku, poslala je sada varšavska vlada svim autonomnim institucijama na poljskom Istoku instrukciju, da se prema jezicnom zakonu od godine 1924, moraju u autonomnim istočnim kotarima pored poljskog upotrebljavati također bijelo-ruski i ukrajinski jezik, ali nikako ruski.

U engleskoj Donjoj kući primljen je u drugom čitanju zakonski predlog za trajno uvajdanje ljetnoga vremena od prve nedjelje mjeseca aprila, pa do prve nedjelje mjeseca oktobra. Predlog je primljen sa 289 protiv 63 glasa. Ne bude li ovaj zakonski predlog uzakoničen do određenoga roka, ljetna će se vrijeme računati u tom slučaju od 19. aprila do 20. septembra.

Bugarski je ministar vanjskih posala izjavio, da će se konferencija Male Antante održati 1. maja u Sinaju. Konferencija je odgođena zbog pregovora između Jugoslavije i Grčke o ulasku u Malu Antantu.

Belgijski parlament je nedavno raspustio te su raspisani novi izbori. Agitacija je vanredno živa. Socijalistička stranka, kako se čini; ne će održati ni svojih dosadašnjih položaja.

U Moskvi se spremaju novi sovjetski izbori. U svim rayonima već je počela vrlo živa izborna kampanja. Naročito paša u oči, što se velika pažnja u verbovanju posvećuje domaćim silama, sluskinjama, gospodaricama, pomoćnicima i t. d. To se u ranijim izborima nije radilo, pa ti elementi nisu kod izbora skoro nikako ni učestvovali.

U četvrtak 26. marta objavljen je u Londonu sproved znamenitog engleskog državnika lorda Curzona.

Država Meksiko odbila je poziv Lige Naroda, da sudjeluje na kongresu o kontroli trgovine oružjem. Ministarstvo je unutarnjih posala izjavilo, da je razlog ovaj apstinenci isključenje Meksika iz Lige Naroda.

U Zencvi se je sastala konferencija za modifikaciju međunarodnog prava. Konferencija je pod predsjedanjem Zammarškijda, švedskog poslanika. Iz republike Chile javljaju, da je predsjednik republike, Alessandri nakon pruzi-

manja vlasti dokinuo vojničku cenzuru za štampu.

U odboru za izbornu pravu u Mađarskoj primljen je zakonski projekat o reformi izbornog zakona.

U Moskvi i Lenjingradu održani su općinski izbori. U Moskvi su dobili socijalisti 60%, a u Lenjingradu 65% glasova.

Službeni list ukrajinske vlade javlja, da je u Ukrajini nastao veliki glad. U samih 5 gubernija strada 750.000 djece od gladi, pa se mora računati sa njihovom smrću, ako im doskora ne stigne pomoć.

Metropolitai Parimithyan izagnan je iz Carigrada na temelju odredaba o izmjeni pučanstva između Grčke i Turske.

Domće novosti

Izčeznuće jednog „kulturnog“ dokumenta.

Tko je izza rata došao u Volosko, mogao se na samom početku mjesta na sjevernoj strani naučiti jednog doista kulturnog natpisa na jednoj privatnoj kući. Taj je natpis glasio: „Posočich, ricordati, che sei in Italia, rispettila, se vuoi essere tollerato, altrimenti.“ Taj natpis na privatnom stanuu dra. Ivana Pošćića, odvjetnika na Voloskom, metnuo je na početku italijanske okupacije po svojoj prilici neki kranjski Italijan, čiji je otac rodom iz Kamnika. (Zar je to možda onaj koji je za vrijeme rata na roditeljskoj kući na voloskoj placi izvješivao za svake pobjede centralnih vlasti: austrijsku crno-zutu, njemačku, mađarsku, bugarsku i tursku zastavu?) Taj se natpis kočio na toj kući sve do najnovijeg vremena. Kako je baš pred tom kućom, a ispod zgrade bivšega kotarskoga suda, a sadašnje kasarne, stanica električnoga tramvajta, to sam imao priliku da promatram strance, poimence Nijemce, Čehe, Mađjare i druge, koji su te riječi čekajući na tramvaj čitali, a onda komentirajući kejkakko taj sadržaj klimali glavama i snebivali se od čuda, šta se sve može u kulturnoj Italiji u 20. vijeku dobe Gospodnje pisati.

Medjutim taj natpis i njegovi svakodnevni za Italijane ne baš najlakšaviji komentari, počeli su bivati i samim Italijanima s vremenom nesnosni, tako da su se pošto pošto htjeli riješiti tog „kulturnog“ dokumenta te su više puta molili vlasnika kuće, da ga odstrani, ali im je on, kako nam nekoi kažu, rekao: „Ja niti sam toga napisao, niti čao to napisati, niti me ni napisanje ne smeta sam sadržaj toga natpisa, pak ako isti kao nečista savjest koža pete, neka ga dađe i odstraniti, ja lje ne ču.“

I dogodilo se čudo: Sami Italijani dali su srameći se svog čina na svoj trošak onaj velikim crnim slovima namalani natpis, koji je kroz punih 6 godina svim prolaznicima govorio vrlo mnogo o kulturi, prebojadisati, tako da sam ovih dana; kad sam bio poslije toliko vremena na Voloskom, na svoje iznenađenje opazio samo štrkasto-modrikastom hojom prevučenu pluhu, na kojoj su se da nedavna košile te prelijepe riječi.

I tako smo mi jadni pasanti prikračeni sada za jedno besplatno divljenje tog „kulturnog“ natpisa.

Za prava narodnih manjina u Italiji.

Kako smo u zadnjem broju „Istarske Rijeci“ javili, predprošle subote vodila se u rimskom Parlamentu rasprava o poručunu ministarstva pravde i bogoslovlja. K. debat se je prijavio i gorički poslanik dr. Besednjak, koji je predložio ovu rezoluciju:

„Parlament pozivlje vladu, da izvede reviziju svoje sudbene politike prema slavenskoj manjini u Italiji.“

Tu rezoluciju obrazložio je dr. Besed-

njak dugačkim govorom, u kojem je spomenuo, da ne kani govoriti o crkvenoj politici vlade, niti opisivati teški položaj, u kojem živi slavenski narod u Istri, gdje preko 80.000 stanovnika ne može da izvršuje vjerske dužnosti zbog pomanjkanja svećenika, koji bi razumjeli njihov jezik već da se ograničuje na određbe ministarstva Oviglia, koji je potpuno istrijebio naš jezik iz sudbenih dvorana. Zatim je dr. Besednjak na dugo i široko opisao nesnosno stanje na istarskim sudovima te pozvao vladu, da promjeni svoju politiku prema našoj narodnoj manjini u Italiji i da ne dozvoli, da slavensko pučanstvo izgubi povjerenje i vjeru u pravicu i to u državi, koja je bila koljevka uzvišenog i isklenanog prava. Što ga poznaje povjest čovječanstva. U svojom govoru bio je dr. Besednjak više puta prekinut sa mnogobrojnim upadicama. Nekoi fašistički poslanci su mu predbacivali čak i to, da govori o Istri, koju ne pozna. Ministar pravde Rocco mu je rekao, da se zakon i pravica do narodnog jezika na sudovima za nas u Istriji ne dadu oživotvoriti, jer da u Italiji živi samo jedan narod: narod italijanski. (Zar mi ne živimo u Italiji?) Op. ur.)

Interesantni nalazi u postojskoj jami.

U Postojnskoj jami grade, odnosno produžuje željeznicu do kra njih tačaka u jami dokle se može da dodje. Pri kopanju terena su našli naprije na vapneno, a zatim na ilovato tlo i u toj su ilovati iskopali kosti i kosture slonova, hiena, leoparda, medvjeda i neke ogromne ptice, što daje zaključivati na tropsku klimu, koja je u našim krajevima „nekoć“ vladala, u vrijeme dok je nastajao Rdo Dakako, da se zasada obustavilo s rasvjetom oko gradnje željeznice i radovi se ograničavaju na kopanje starih nalaza pod vodstvom geologa.

† Ruža Ravníc.

Iz Lijznana stiže nam žalosna vijest, da je tamo 9. marta o. g. preminula nakon duge i teške bolesti gospodja Ruža Ravníc, supruga našeg čestitog rodoljuba Antuna Ravníca i majka Aleksandra, Antuna, Antice udate Vojnić i „Milke udate Gračkabić. Pokojnica je bila obljubljena žena i uzorna majka. U Lijznanu nema čovjeka, koji je nije cijenio i ljubio. To se je najbolje pokazalo na dan njezinog pogreba, koji se obavio 10. marta. Na dan pogreba dohrilo je u Lijznan veliko mnoštvo puka hesamo iz Lijznana nego iz cijele okolice, da joj oda svoju zadnju počast. Rasvijeļenoj porodici naše iskreno sautešće, a pokojnici neka je vječnaja pamjat.

Povišenje činovničkih plaća u Italiji.

Od 1. travnja svim kategorijama državnih službenika povišena je plaća u razmjeru od 10 do 20 posto na dosadašnje mjesečne dohotke.

DOPISNICA UREDNIŠTVA.

Našim dopisnicima iz Peraja, Gologorice, Lastova, Sv. Vitebata, Lupoglave, Pičanstine i Graččičine javljamo, da će njihovi dopisni izaci u narednom broju „Istarske Rijeci“, Molimo, da se malko-ustrpe.

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI
Tisk: TISKARA „EDINOST“ U TRSTU

POZOR!!!

Prodaje se nova moderna kuća u Mariboru, nedaleko suda, na novoj ulici prema želji, postelji. Pripravná za stanovanje, ured, trgovina i dr.

Kuća bi se šilo na otmu za plaćanje kupnine; prva pogodbi i na obroke. - Radi potpunijih informacija obratiti se na „Buzetsko-državno za štednja i zajmljave“ Brest, III na g. Petra Hlačića - Maribor, Aleksandrova cesta 4, III (Jugoslavija).

PRVA HRVATSKA ŠTEDIONICA

U ZAGREBU Osnovana god. 1846.
Dionička glavnica Dinara 75.000.000
Podružnica FIUME-RIJEKA
Pričuće: Din. 55.000.000
Ulošice preko Din. 800.000.000
Podružnice: Bačka Palanka, Beograd, Bjelovar, Brod na Savi, Crikvenica, Celje, Čakovec, Daruvar, Delnice, Djakovo, Dubrovnik, Gurgjevac, Ilok, Karlovac, Kraljevica, Križevci, Ljubljana, Maribor, Mitrovica, Nova Gradiška, Novisad, Ogulin, Osijek g. gr., Požega, Senj, Sisak, Skoplje, Split, Sušak, Subotica, Varaždin, Vel. Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun, Zagreb, Ilica br. 117 a, Vlaška ulica br. 86.
Ispostave: Osijek d. g. Mjenjačnica: Zagreb, Ilica br. 5.
Najkulantnije: Izdaje: čekove i kreditna pisma, obavljaju isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta. Unovčuje: razne čekove poglavitno američanske.

Izdaje: Prima: uloške na knjižice i tekući račun. Eskomptirna mjenice i devize. Prima: na inkaso tu- i inozemne mjenice. Kupuje i prodaje: valute i devize. Obavlja: burzovne naloge savjesno i kulantno. Posreduje: kod prodžoznaka iz Amerike u tužemstvo.